

Coves de la pedrera de calç

Caldes de Montbui

Ubicació

Comarca: Vallès Oriental
Lloc/Adreça: Turó del Prat de Dalt
Emplaçament Entrant des de la carretera de Caldes a Sant Feliu, pel camí del Prat de Dalt, 500 metres a la dreta
Alçada: 475

Coordenades:

Latitud: 41.6754
Longitud: 2.15947
UTM Est (X): 430036
UTM Nord (Y): 4614079

Classificació

Número de fitxa 08033 - 280
Àmbit: Patrimoni natural
Tipologia Zona d'interès
Estil / època: Contemporani Modern
Segle XVIII-XIX
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Accés Difícil
Ús actual: Altres
Titularitat Privada
Titular: Ref. cad.: 012A00021

Fitxes associades:

[Prat de Dalt](#)

Autoria de la fitxa Laura Bosch Martínez
Data de registre de la fitxa: dt., 25/11/2008 - 01:00

Descripció

Coves fetes a la pedrera ubicada al Turó del Prat de Dalt, d'on s'extreia la calcària per coure-la i convertir-la en calç, un material molt preuat en la construcció, i és que la franja de calcàries que voreja el turó és relativament petita però suficient com perquè es desenvolupés una activitat econòmica prou important entorn de la calç, com així ho demostren els tres forns de calç que han estat trobats durant el treball de camp.

Aquestes coves són de grans proporcions, fetes pels mateixos treballadors per poder-les utilitzar com aixopluc en cas de mal temps i per guardar-hi les eines, els carros i les mules.

Observacions:

Actualment les coves també tenen un interès faunístic perquè són un refugi de ratapinyades, mamífers voladors de vida nocturna que necessiten coves per poder amagar-se i reproduir-se. Durant la visita se'n van poder observar d'amagades entre les escletxes de la part més alta de les parets i del sostre. Al seu interior també s'han observat rastres de fauna diversa (petits mamífers ratolí de bosc o la musaranya, i també d'altres més grans com la guineu, geneta, etc).

(Continuació història)

L'escureta era com una mena de cullera amb un mànec llarg, per a fer sortir el fang del forat.

El tascó, que solia ser de ferro, servia per a esberlar les pedres.

Per últim, hi havia dos tipus de carro: el carro d'anar a bosc, per a tragar, per a transportar la calç i el tamborell, per a transportar les pedres des de la pedrera fins al forn. Cada carro solia tenir una capacitat per a trenta o quaranta quintars de calç, que era com dir un tona i mitja.

Història

Els forns de calç es situaven en els marges del bosc pròxims a la pedrera (primera matèria) i a la font energètica (llenya). El pou és una cavitat de forma cilíndrica de 5-6 m d'altura excavat en un marge fet de llècol (pissarra).

El pou consta de dues obertures, una superior d'amplitud considerable i adequada a la part superior del marge per on s'efectuaven còmodament les operacions de càrrega i descàrrega abocant el contingut del carro que provenia de la pedrera més pròxima, i una més petita a la part inferior del marge que era per on s'alimentava el foc.

La banqueta és un banc que volta l'interior del forn a un metre de la base i que servia de punt d'arrencada per fer la volta inicial on s'aguantaven la resta de pedres. En les parets exteriors, s'hi conserven les cavitats en forma de finestreta on es guardaven les eines dels forners. També a les parets, s'hi poden veure els forats que aguantaven les bigues del porxo que donava aixopluc als calciners durant els dies que durava l'operació d'enfornar.

El procés d'enfornar consistia a omplir de feixines l'interior del forn. A continuació es realitzava l'operació més complicada del procés: s'aixecava des de la banqueta la volta amb pedres que servia per aguantar l'estructura. A partir de la volta s'acabava d'omplir de pedres fins a dalt de tot amb cura que les pedres més grosses anessin a sota i a continuació, s'anaven col·locant gradualment les pedres segons la seva mida.

Un parell d'homes vetllaven perquè el forn no s'apagués durant aquest període. Per a fer una cuita de calç es solien gastar de mil a dues mil feixines de bruc, gatoses i arboç.

Quan la pedra ja era cuita es deixava apagar el foc i es tapava el forn durant un parell de dies. Passats els dos dies, conclouïa el procés de fabricació de calç i ja es podia carregar als carros per ser distribuïda als respectius destins. Cada carro podia tragar d'una a dues tones de calç.

Al costat de la porta dels forns hi havia una petita fornícula quadrada que portava el compte dels coves carregats: una pedreta per cada cove.

A continuació es detallen les eines emprades des de l'extracció de la calç a la pedrera fins a la seva transformació al forn de calç:

El magall «magai» servia per a treure terres i arrels de la pedrera i, d'aquesta manera, deixar la pedra neta. El parpal servia per arrencar i arreplegar les pedres, una vegada s'havia fet explotar la càrrega de dinamita. La pala era per a carregar les pedres petites de la pedrera. La forquilla era una forca petita de ferro, amb el mànec de fusta, de no gaire més d'un metre, que servia per a carregar els feixos de llenya a dalt del carro. El bussó era un ferro molt llarg, amb una peça més petita clavada a la punta i amb un mànec de fusta, que servia per a remenar i escampar el caliu. De forquetes n'hi havia de dues mides: la curta per a acostar la llenya i la llarga per a llençar els feixos a dins del forn. El xàpol era molt utilitzat per a collir la calç, una vegada ja era cuita. La balança romana era per a pesar la calç, abans de carregar-la als carros. Es pesava per quintars, que eren uns quaranta quilos. El pesador era un ferro corbat, amb dos ganxos, per aguantar el cove a la balança. Els coves, que solien ser de vim, eren els atuells que es feien servir per a tragar la calç, des del forn fins a dalt dels carros. Tenien quatre nanses, dues per agafar-lo i dues per a posar-hi el pesador. A cada cove hi cabia un quintar i mig de calç, que eren 60 quilos. Els cabassos eren més petits que els coves i servien per a recollir la pedra petita que sortia de les pedreres. La perxa era una barra de fusta de pi, llarga, que servia per a fer caure la calç, una vegada era cuita i, d'aquesta manera, anar-la traient del forn. Els pals semalers eren per a tragar la semal amb aigua, que es necessitava per a tancar el forn amb la calç vella, quan era ple de pedres a punt de coure. Les arpelles servien per a recollir i ajustar les pedres petites.

Bibliografia

MOREU-REY, E. (1962). La rodalia de Caldes de Montbui. Repertori històric de noms de lloc i de persona. Editorial Teide. Barcelona.

VICENÇ PERPINYÀ, Jordi. (2008). L'empremota geològica de les Gavarres. Terra, calç i llécol. Fundació Territori i Paisatge. Caixa Catalunya. Consorci de les Gavarres.

